

Posudek disertační práce

Vyvlastnění a ochrana investic (202 s.)

autor: JUDr. Mgr. Barbora Vlachová

Aktuálnost tématu

Téma disertační práce, které si před téměř pěti lety zvolila JUDr. Barbora Vlachová, si svou aktuálnost podrželo do dnešních dnů a zdá se, že se na věci nic nezmění ani v nejbližší budoucnosti. Ostatně, téma, které rezonuje v mezinárodním právu již po staletí, aniž by bylo dosaženo uspokojivého a jednoznačného řešení, nelze vyřešit přes noc, lze-li je vůbec uspokojivě vyřešit. Ve své podstatě jde o věčnou otázku, jak řešit vztah mezi hostitelským státem a zahraničním investorem nebo podnikajícím subjektem, jak vyvážit ochranu celospolečenských zájmů a hodnot s legitimním očekáváním investora. Vzhledem k tomu, že vztah obou výše zmíněných subjektů může mít různou podobu, zásah do práv investora může být legitimní i protiprávní a může se v něm objevit celá řada proměnných, je zřejmé, že na případy, které se vyznačují různými specifiky, jsou založeny na různých skutkových okolnostech, a dokonce i jejich právní úprava se může v podstatných parametrech výrazně lišit, nelze mechanicky použít jednoduchý klastř, který by pomohl řešit případné spory mechanicky nebo ryze formalisticky.

Struktura práce

Cílem práce předložené práce je především analýza pojmu vyvlastnění v praxi mezinárodních investičních tribunálů a popis současného modelu mezinárodní ochrany zahraničních investic. Deklarovanému cíli v zásadě odpovídají zvolené vědecké metody, použité při zpracování práce, a zejména struktura práce. Práce je logicky členěna do obecného úvodu, osmi kapitol a shrnujícího závěru. V první kapitole vymezuje autorka některé základní pojmy, jako např. investice, investor a standardy zacházení s mezinárodními investicemi. Ve druhé kapitole podává autorka stručný přehled vývoje ochrany majetku cizinců resp. investic, ve třetí kapitole je podán přehled některých základních formálních mezinárodněprávních pramenů upravujících ochranu investic, autorka se přitom nezaměřuje pouze na psané prameny, ale zahrnuje sem i rozhodovací praxi mezinárodních tribunálů a vnitrostátní právo. Bylo by zajímavé zmínit ještě, zda sem náhodou nepatří také pravidla mezinárodního obyčejového práva, případně obecné zásady právní. Čtvrtá kapitola je věnována otázce vyvlastnění a autorka analyzuje úpravu vyvlastnění v dvoustranných a mnohostranných dohodách na ochranu investic a poté vymezuje samotný

pojem vyvlastnění, přičemž rozebírá tři standardní způsoby, jimiž může být investor připraven o svou investici nebo o výnosy z ní a jimiž jsou, přímé vyvlastnění, nepřímé vyvlastnění a regulatorní opatření (anglicky označované jako tzv. „regulatory taking“). V další části této kapitoly je vysvětlen rozdíl mezi nepřímým vyvlastněním a regulatorním opatřením. V závěru kapitoly se autorka věnuje standardním podmínkám legálního vyvlastnění. Pátá kapitola je pro srovnání věnována úpravě vyvlastnění v českém právu a kapitola je vložena jako komparativní a autorka v ní porovnává mezinárodní standardy s českými vnitrostátními. Šestá část práce je věnována rozboru vybraných rozhodnutí v investičních sporech, včetně jednoho slovenského, Achmea v Slovensko a dvou českých, Lauder v Česká republika a CME v Česká republika. Právě spory o televizi Nova obecně vedly k zesílení nedůvěry v systém řešení investičních sporů na mezinárodní úrovni, zejména pro nekonzistentnost rozhodování ve skutkově totožné věci a to je důvodem, proč zařazení analýzy těchto sporů je vhodnou volbou pro dokreslení problémů, s nimiž se systém řešení investičních sporů potýkal v minulosti. Sedmá část se věnuje stručné analýze vybraných recentních českých sporů. Jen na okraj, vedoucí práce se mohl seznámit se skvělým a zasvěceným posudkem doc. Chovancové, a souhlasí se vším, co oponentka uvádí, kromě poznámky, že „pokial' ide o prípad Alcor Holding, oponent sa domnieva, že šance ČR na úspech sú tu určite vyššie než v prípade Pawlovski“. Záleží jistě na celé řadě drobností, ale při standardně vedeném rozhodčím řízení, v němž bude Česká republika adekvátně zastoupena, by investor ve věci Pawlovski neměl mít příliš šanci na úspěch. Je škoda, že se tak skvělé posudky nepublikují, určitě by to stálo za zvážení. Osmá kapitola je věnována stručným úvahám de lege ferenda a celá práce je zakončena syntetizujícím závěrem.

Hodnocení formální a obsahové úrovně práce

Předkládaná práce je dle názoru vedoucího práce slušným zpracováním zvoleného tématu, po formální a obsahové stránce práci není, s výhradou toho, co uvádí oponentka, co vytknout. Autorka přistoupila ke zpracování za využití standardních metod zpracování, svá tvrzení podporuje relevantní judikaturou a sekundárními prameny, i když je pravda, že by v některých případech mohla zvolit aktuálnější judikaturu, nic to nemění na tom, že výběr je poměrně reprezentativní. Vedoucí práce má vlastně jen jednu drobnou výhradu, pojetí práce je přece jen o něco více obecnější a možná by bylo vhodnější zaměřit se na jeden nebo dva dílčí problémy a rozpracovat je více do hloubky. Pojetí práce je však licencí autorky a je zřejmé, že způsob zpracování a celkový přístup k němu je obhajitelný.

Doporučení

I přes výše uvedené drobné výhrady k pojetí práce by vedoucí práce rád zdůraznil, že doktorandka při zpracování aktivně komunikovala a řadu jeho připomínek akceptovala, téma zpracovala solidně, a hlavně dokázala práci dokončit v relativně přiměřené lhůtě, zejména s ohledem na to, že se jí podařilo v průběhu studia zvládnout narození a starost o dvě malé děti. To je ve srovnání s mnoha ostatními studenty, kteří podobné povinnosti vůbec neřeší, docela slušný výkon. Závěrem by vedoucí práce jen rád doporučil práci k ústní obhajobě.

Vladimír Balaš

V Praze dne 25. srpna 2018